

Sygn. akt II USK 341/21

POSTANOWIENIE

Dnia 7 października 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Piotr Prusinowski

w sprawie z wniosku A.S., M.S., Ł.S. następców prawnych zmarłego W. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.
o emeryturę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 7 października 2021 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawców od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 9 kwietnia 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 9 kwietnia 2019 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację wnioskodawcy W.S. od wyroku Sądu Okręgowego w B. z dnia 23 listopada 2018 r., którym to oddalono jego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. z dnia 30 kwietnia 2018 r., odmawiającej W.S. prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Sąd Okręgowy, jak i Sąd Apelacyjny, rozpoznające spór pomiędzy W.S. a Zakładem Ubezpieczeń Społecznych o prawo do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych przyjęły, że kwestia stażu pracy skarżącego w gospodarstwie rolnym rodziców w okresie od 8 kwietnia 1974 r. do 31 lipca 1978 r. kształtuje się tak, jak to przyjęto w prawomocnym, wcześniejszym wyroku Sądu Okręgowego sygn. akt V U (...) (utrzymanym w mocy przez Sąd Apelacyjny w (...) sygn. akt III AUa (...)), dotyczącym prawa do świadczenia przedemerytalnego.

Zdaniem sądów *meriti* ta sama kwestia (praca w gospodarstwie rolnym rodziców w charakterze domownika w tym samym okresie), nie może być ponownie badana. Związanie orzeczeniem sądu oznacza bowiem zakaz dokonywania ustaleń sprzecznych z uprzednio osądzoną kwestią i niedopuszczalność prowadzenia w tym zakresie postępowania dowodowego. Dlatego też Sąd Apelacyjny uznając, że skarżący nie spełnił wymogu legitymowania się co najmniej 25-letnim okresem pracy, niezbędnym do nabycia prawa do emerytury w szczególnych warunkach na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, oddalił apelację wnioskodawcy.

Skargę kasacyjną oparto na naruszeniu prawa materialnego: art. 184 ust. 1 w zw. z art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, a także na naruszeniu przepisów postępowania, które to uchybienie mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy: art. 224 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227, art. 228, art. 232, art. 245 i art. 278 § 1 k.p.c., art. 233 § 1 k.p.c., art. 365 § 1 k.p.c. w zw. z art. 366 k.p.c.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, ponieważ w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, a mianowicie:

a) czy do zakwalifikowania pracy ucznia w gospodarstwie rolnym rodziców, świadczonej codziennie i w miejscu stałego pobytu, poświadczonej zeznaniami świadków i spójnymi z innymi dowodami (rozkład dojazdów do szkoły i rozkład zajęć), ale zaniechanymi przez Sąd, może on poprzestać na arbitralnej ocenie, czy też w realiach danej sprawy, powinien być przeprowadzony dowód m.in. z opinii biegłego sądowego rolnika, albowiem do oceny stanu faktycznego niezbędne są wiadomości specjalne?

b) czy niewzruszalne i w pełni wiążące w świetle art. 365 § 1 k.p.c. w związku z art. 366 k.p.c. są ustalenia faktyczne w innym postępowaniu (o świadczenie przedemerytalne), mimo że zgłoszone przez wnioskodawcę, a

pominięte przez Sąd obu instancji, wnioski dowodowe, po ich przeprowadzeniu mogłyby prowadzić z dużym prawdopodobieństwem do odmiennych ustaleń, to jest, że jednak wnioskodawca w latach 1974-1978 łączył skutecznie naukę w szkole z pracą w gospodarstwie rolnym rodziców stale i w wymiarze co najmniej 4 godzin dziennie?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W myśl art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Zauważyć należy, że wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Chodzi więc o przedstawienie wyraźnych wątpliwości co do określonego przepisu (normy) lub zespołu przepisów (norm), albo szerzej i bardziej ogólnie - wątpliwości co do pewnego uregulowania prawnego (instytucji prawnej). Ponadto skarżący ma obowiązek nie tylko sformułować samo zagadnienie, ale także - w uzasadnieniu wniosku - przedstawić odpowiednią juretryczną argumentację wskazującą na dopuszczalność i celowość rozwiązania problemu prawnego w sposób preferowany przez skarżącego, a odmienny od sposobu rozstrzygnięcia tego problemu przy wykorzystaniu zapatrywań wyrażonych przez Sąd drugiej instancji (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2018 r., I UK 252/17, LEX nr 2533238). W celu spełnienia przesłanki przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nie wystarczy samo sformułowanie pytania do Sądu Najwyższego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2018 r., II CSK 12/18, LEX nr 2499783). Wstępna lektura uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, uwidacznia

braki w strefie wymagań formalnych związanych z budową i uzasadnieniem istotnego zagadnienia prawnego. Próżno w uzasadnieniu poszukiwać argumentacji prawnej, otwierającej pole do wątpliwości, jakie muszą istnieć przy okazji istotnego zagadnienia prawnego, analizy dotychczasowego stanu rzeczy, z uwzględnieniem poglądów judykatury, czy też nauki.

Ponadto podstawą przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania musi być zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 33/18, LEX nr 2508114; z dnia 16 maja 2018 r., II CSK 15/18, LEX nr 2499790). Chodzi o problem prawny, który nie został do tej pory bezpośrednio rozwiązany w orzecznictwie Sądu Najwyższego i dla rozwikłania którego dotychczasowe orzecznictwo jest niewystarczające (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2018 r., I UK 268/17, LEX nr 2508639). Zauważyć należy, że zagadnienie o prawie identycznej treści zostało przez Sąd Najwyższy rozstrzygnięte w dotyczącym skarżącego postanowieniu z dnia 18 stycznia 2018 r., I UK 124/17, niepubl. W skardze kasacyjnej wnioskodawca podniósł wówczas we wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania, że występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, a mianowicie: „czy do zakwalifikowania pomocy ucznia w gospodarstwie rolnym rodziców, świadczonej codziennie i w miejscu stałego pobytu, poświadczonej zeznaniami świadków, do jej uznania za stałą, niezbędną i w wymiarze co najmniej 4 godzin dziennie, Sąd może poprzestać na własnej ocenie, czy też w realiach danej sprawy powinien być przeprowadzony dowód z opinii biegłego sądowego rolnika, ponieważ do oceny zebranego w sprawie materiału konieczne są też wiadomości specjalne?”. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazując na braki w strefie wymagań związanych z budową i uzasadnieniem istotnego zagadnienia prawnego, a także ugruntowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego stanowisko, zgodnie z którym nauka w szkole średniej, w innej miejscowości niż miejsce zamieszkania, odbywana w systemie dziennym uniemożliwia - co do zasady - możliwość podjęcia stałej pracy w gospodarstwie rolnym w rozmiarze pozwalającym na zaliczenie tej pracy do okresu zatrudnienia (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 17 października 2008 r., II UK

61/08, LEX nr 741080; z dnia 10 grudnia 2010 r., II UK 259/10, LEX nr 989175). Sąd Najwyższy zauważył przy tym, że nie oznacza to, że nie może być wyjątków od tej zasady, uzasadnionych konkretnymi okolicznościami danej sprawy, z których wynika, że mimo takich uwarunkowań praca w gospodarstwie rolnym rodziców była świadczona stale i wymiarze 4 godzin dziennie. Przy czym stwierdzenie rozmiaru takiej pracy uzależnione jest od okoliczności faktycznych danego przypadku, a więc nie zależy od sfery prawa, lecz faktów.

Odnosząc się do drugiego ze wskazanych zagadnień należy wskazać, że sformułowane zagadnienie winno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2015 r., I PK 19/15, LEX nr 2021941). Tymczasem pytanie skarżącego nie ma ogólnego i abstrakcyjnego charakteru, przez co uniemożliwia Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2015 r., IV CSK 405/15, LEX nr 2160209). Nadto skarżący również formułując to zagadnienie poprzestał w zasadzie na samym sformułowaniu pytania do Sądu Najwyższego, co nie jest wystarczające. Nie przedstawił we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania odpowiedniej jurydycznej argumentacji wskazującej na dopuszczalność i celowość rozwiązania problemu prawnego w sposób preferowany przez skarżącego, a odmienny od sposobu rozstrzygnięcia tego problemu przy wykorzystaniu zapatrywań wyrażonych przez Sąd drugiej instancji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2018 r., I UK 252/17, LEX nr 2533238).

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.